

MATTHÆI PARISIENSIS

CHRONICA MAJORA.

Quomodo rex Balduinum baltheo cinxit militari, et A.D. 1240. investivit comitatu Vectæ insulæ, præsentate comite Ricardo.

Anno Domini MCCXL., qui est annus regis Henrici f. 131 b.
 III. vicesimus quartus, tenuit idem rex curiam suam The king keeps
 ad Natale Domini apud Wintoniam. Ubi Baldewinum Christmas at Winchester.
 de Ripariis, juvenem elegantem, scilicet die Natalis Baldwin de Redvers knighted and invested with the earldom of Devon.
 Domini, balteo cinxit militari et comitatu Devene¹
 investivit, præsentate et id procurante comite Ricardo;
 in cujus custodia idem Baldewinus pluribus annis
 extiterat, et filiastram suam, scilicet Amiciam filiam
 uxoris suæ Ysabellæ, Gloverniæ quandoque comitissæ,²
 sibi matrimonialiter copulaverat.

De electione domini Hugonis de Pateshulle in episcopum Coventrensem.

Eodem tempore confirmata est electio³ Hugonis de Hugh de Pateshulle made bishop of Lichfield.
 Pateshulle, electi Coventrensis; qui cum thesaurarius
 domini regis per aliquot annos antea [fuisset], et se
 ibidem irreprehensibiliter habuisset, sedens ad regis
 scaccarium, accessit ad omnes barones scaccarii se-

¹ *Devene*] So Par. in the margin. The text has *Vecte*; in *veste*, C., where *Devene* has been also added. Below his shield is drawn.

² Daughter of William Marshal, whose first husband was Gilbert de Clare, 6th earl of Gloucester.

³ A mitre and pastoral staff are drawn in the margin.

2 MATTHÆI PARISENSIS CHRONICA MAJORA.

A.D. 1240. dentes ibidem secundum solitum ordinem suum, et cum omnes assurgerent ei, solitum honorem impendentes, ait eis, "Amici mei et socii carissimi, vale- dico vobis, non recedens unquam a vobis, sed a scaccario; vocavit me Dominus, licet indignum, ad regimen animarum." Et cum prorupissent in singultus¹ verba sequentia, omnes sigillatim osculatus est, pro recessu ipsius tenerrime lacrimantes.

His farewell to the treasury.

De nimis dolenda morte Hysabellæ uxoris comitis Ricardi.

Death of Isabella, wife of Richard of Cornwall. Circa idem tempus nobilissima mulier Isabella, comitissa Gloverniæ et Cornubiæ, uxor scilicet comitis Ricardi, ictericia usque ad mortem periclitans infirmabatur. Cujus cum impletum fuisset tempus pariendi, (erat enim gravida et partui proxima,) exanimata est; præscisis copiosarum comarum suarum tricis cæruleis, et facta plenarie peccatorum suorum confessione, simul cum puerulo adhuc vivo, sed non vivido, et iccirco statim baptizato, cui nomen Nicholaus aptatum est, migravit ad Dominum. Quod cum comes R[icardus], qui tunc apud Cornubiam gressus direxerat, audivit, prorumpens in genitus lacrimabiles, doluit inconsolabiliter; et festinanter reversus, corpus venerabilis uxoris suæ veneranter apud Bellum Locum, domum scilicet quam rex Johannes a fundamentis construxerat et Cisterciensium ordini addixerat, fecit in præsentia sua sepeliri.

Her burial at Beaulieu.

De quodam sono mirabili in multis locis Angliæ audito.

Temporibus sub eisdem auditus est sonus terribilis nimis, quasi mons immanissimus projectus maximo impetu in medio mari a sullimi corruisset. Qui sonus in

Strange sound heard.

¹ C. ins. per.

Cambridge University Press

978-1-108-04902-3 - Chronica Majora, Volume 4: A.D. 1240 to A.D. 1247

Matthew Paris Edited by Henry Richards Luard

Excerpt

[More information](#)

eodem momento in plurimis partibus a se distantibus A.D. 1240. non sine magno timore audientium multorum est auditus.

De querimonia episcoporum mota super variis oppressionibus ecclesie Anglicanæ.

In octavis vero Epiphaniæ, congregati sunt Londoniis archiepiscopi et episcopi, cum multis aliis magnatibus, præsentem etiam legato, reponentes querimoniam gravissimam coram rege in curia sua, super variis injuriis et oppressionibus et cotidianis desolationibus illatis ecclesie per iniquum regis consilium, contra suas cartas et juramenta temere veniendo; nec patitur suis pastoribus viduatas ecclesias restitutas respirare; sed ut ab eisdem ecclesiastica bona variis argumentis extorqueat, annis plurimis eas in manu sua detinet, nec patitur electiones canonicas celebrari. Super quibus injuriis illatis et diatim multiplicatis omnes se² asserunt vehementer admirari, cum ipse rex totiens jura- verit se jura ecclesiastica illibata conservare, ipsomet audiente et candelam tenente, quod omnes episcopi in violatores libertatum ecclesiasticarum simul sententiam fulminabant, in cujus sententiæ consummatione rex, ut alii, suam candelam extinxit inclinando. Et erant contra regem in querimoniis episcoporum capitula circiter triginta. Et eotenus processum est, quod lata [sit] iterum sententia terribiliter nimis in omnes regis consiliarios, qui ejus animum ad prædicta enormia conabantur inclinare.

Offendiculum.
*Vacat*¹
usque ad hoc signum
 ←|·|→
 Complaints by the bishops of the king's oppression of the church.

De duplici pressura comitis Marescalli G[ileberti].

Sub illorum temporum curriculo, rex comitem Marescallum criminaliter accusabat super quibusdam arti-

Articles of accusation brought by

¹ It is at 'the foot of the page in | ² se] om. C.
 C.

4 MATTHÆI PARISENSIS CHRONICA MAJORA.

A.D. 1240. culis, quos consultius esse judico tacere quam recitare ;
 the king unde duplicatus est dolor ipsius comitis. Hinc enim
 against angebat eum mortis memoria præclaræ sororis suæ
 Gilbert Isabellæ commemoratæ; hinc rediviva regis persecutio.
 Marshal. Et datus est ei dies respondendi articulis et objectioni-
 bus præponendis contra eum, scilicet in octavis Paschæ,
 April 22. quod vulgariter clausum Pascha nuncupatur.

De stella quæ dicitur cometa.

Comet. Sub ejusdem temporis processu, videlicet per totum
 mensem Februarii, tempore serotino, apparuit versus
 occidentem quædam fusca stella emittens radium versus
 orientem, quam esse cometam multi veraciter assere-
 bant.

*De eo quod dominus imperator iratus reprehendit re-
 gem, quia permisit pecuniam asportari de terra
 sua in dampnum utriusque.*

Messen- Et nondum negotiis in concilio prædicto perfecte
 gers sent expeditis, venerunt ab imperatore duo nuntii ad regem,
 by Fred- per quos ei literarie significavit dominus imperator,
 erick II. to se non immerito nimis admirari, quod ipsum sinebat
 Henry III., sine aliqua contradictione in sua Christianissima terra
 to com- tam horribiliter et irrationabiliter excommunicari. Et
 plain of his sine aliqua contradictione in sua Christianissima terra
 conduct tam horribiliter et irrationabiliter excommunicari. Et
 towards quod oblitus fœderis maritalis et amicitiae inter eos
 him. initiatæ per matrimonium Ysabellæ jam imperatricis,
 ipsius supremi principis statum et famam permittebat
 denigrari. Quamobrem hujus rei coadjutorem, scilicet
 He de- legatum, quem rex inconsulte in regnum suum vocave-
 mands the rat, exposcit a finibus Angliæ propulsari, quia ipsum
 expulsion of the inimicum suum et regni Angliæ esse veraciter affirma-
 legate vit; abrasit enim undecunque impudenter omnem quam
 Otho. potuit pecuniam, ut Papæ satisfaceret avaritiæ et im-
 perialem confunderet dignitatem. Quibus nuntiis rex
 The king inito consilio respondit, quod oportuit ipsum Papalibus
 says he et ecclesiasticis mandatis obedire pronius cæteris mundi
 must obey the Pope,

principibus, præsertim cum tributarius vel feodarius A.D. 1240.
 Papæ esse de jure comprobetur; et sic se excusando
 turpiter accusavit. Rex vero, sperans in hoc placere but writes
 imperatori, scripsit ei,¹ supplicans attentius, ut ipse to the
 gratia affinitatis mitius ageret cum imperatore. Quod Pope on
 cum Papa audisset, in iram vehementem resolutus, Frederick's
 contumeliose in hæc verba prorupit; "Vere non in- Anger of
 "venitur in Anglia quis fidelis." Et ab ejus ore ver- the Pope.
 bum rapuit quidam ibidem existens ex parte regis,
 dicens; "Pater sancte, iccirco non miremini, si rex
 "Angliæ suis Anglicis fidem non perhibeat, sed ali-
 "enigenis, quia vix est aliquis hodie Anglicus cui
 "fides debeat perhiberi." Et qui verbum protulit, erat,
 ut dicitur, magister Simon Normannus. Pro quibus f. 132.
 verbis utrobique prolatis magister Robertus de Sumer-
 cote² cardinalis in iram magnam commotus, et ipsam,
 ne in jurgia prorumperet, more sapientis compressit.
 Erat nempe natione Anglicus, et domino Papæ, qui eum
 creaverat, in omnibus adversitatibus fideliter adhæsit.

Quomodo legatus sæpe admonitus noluit repatriare.

Rex autem, cum ad se reversus timuisset ne sibi The king
 aliquid sinistri [contingeret], eo quod tam familiarem advises the
 occultum inimicum regni, scilicet legatum, habuisset, ei legate to
 consuluit in bona fide, ne per moram suam in Anglia return; he
 imperialem magnitudinem amplius in iracundiam pro- requires a
 vocaret, sed festinanter transalpinans, Papæ et sibi safe con-
 consuleret. Cui legatus ait; "Me vocasti a curia, con- duct.
 "ductum salvum a te requiro, ut salvus³ redeam."
 Imperiales vero nuntii de quibus mentionem ante The im-
 fecimus, cum hæc omnia cognovissent, ad dominum perial mes-
 suum redierunt, omnia quæ viderant et audierant, ut sengers
 sagaces exploratores, nuntiaturi. return.

¹ *ei*] *i.e.* the Pope.

² Or Ummarcote, Card. tit. S. Eustachii.

³ *salvus*] Par. has *vel -vo* above the line.

6 MATTHÆI PARISIENSIS CHRONICA MAJORA.

A.D. 1240. *Quomodo indefessus factus est legatus nummorum collector.*

Extortions of the legate. Legatus interea, sui non oblitus, nummos et redditus non segniter sibi rapuit; procurationesque dari compellens, mittens episcopis et archidiaconis districta mandata, circa festum Annunciationis beatæ Mariæ, in hæc verba :

Litteræ.

His letter demanding procurations. “Otto, miseratione divina, etc. discreto viro, illi episcopo, vel archidiacono, salutem. Cum necesse habeamus de mandato summi pontificis, moram trahere in Anglia longiorem, nec possumus propriis stipendiis militare; discretioni vestræ, qua fungimur auctoritate, mandamus, quatinus procurationes nobis debitas in episcopatu vel archidiaconatu vestro colligi facias nostro nomine diligenter, eas quam citius poteritis nobis transmissuri, contradictores per censuram ecclesiasticam compescendo; proviso quod quælibet procuratio summam quatuor marcarum aliquatenus non excedat; et ubi una ecclesia non sufficiet ad procurationem hujusmodi habendam, duæ pariter unam solvant. Datum Londoniis, decimo quinto kalendas Martii, pontificatus domini Gregorii Papæ decimo tertio.”

Quomodo mirabili quodam argumento Romani emungebant pecuniam.

The Pope's scheme for obtaining money by the legate's absolving those signed with the cross from their vow. Eodem tempore, dominus legatus accepit in mandatis domini Papæ, ut jam excogitato alio argumento pecuniam a fidelibus abraderet, hoc modo, qui per sequens scriptum diligenti lectori satis manifestatur. “Ille vel ille episcopus dilectis in Christo filiis omnibus archidiaconis per diocesim suam constitutis salutem. Literas domini legati suscepimus in hæc

Cambridge University Press

978-1-108-04902-3 - Chronica Majora, Volume 4: A.D. 1240 to A.D. 1247

Matthew Paris Edited by Henry Richards Luard

Excerpt

[More information](#)

“ verba ; ‘ Otto etc. Cum, sicut intelleximus, nonnulli A.D. 1240.
 “ ‘ cruce signati regni Angliæ, qui sunt inhabiles ad
 “ ‘ pugnandum, ad sedem Apostolicam accedant, ut
 “ ‘ ibidem a voto crucis absolvi valeant ; et nos nuper
 “ ‘ recepimus a summo pontifice in mandatis, ut tales
 “ ‘ non solum absolvere, verum etiam ad redimenda
 “ ‘ vota sua compellere debeamus ; volentes eorum
 “ ‘ parcere laboribus et expensis, paternitati vestræ,
 “ ‘ qua fungimur auctoritate, mandamus quatinus po-
 “ ‘ testatem prædictam, a summo pontifice nobis con-
 “ ‘ cessam, faciatis in vestris diocesibus sine mora
 “ ‘ qualibet publicari, ut præfati cruce signati ad nos
 “ ‘ accedere valeant, beneficium super hoc juxta formam
 “ ‘ nobis traditam accepturi. Datum Londoniis, decimo
 “ ‘ quinto kalendas Martii, pontificatus domini Gregorii
 “ ‘ Papæ decimo tertio.’ ” ←-|-|→

*Quomodo comes S[imon] de Legrecestria accinxit se
ad iter Jerosolimitanum arripiendum.*

Eodem anno, kalendis Aprilis, venit comes Legrecestriae, Simon de Monteforti, qui receptus est cum honore a rege et regalibus. Et divertens ad terras suas collegit pecuniam, venditis nemoribus et terris, ad necessaria viatica quibus indiguit, iter suum ¹ Jerosolimitanum in proximo arrepturus. Uxor autem ipsius gravida in partibus transmarinis moram continuavit. Tunc ² vendidit comes S[imon] nobilem sylvam Legrecestriae Hospitalariis et canonicis Legrecestriae, pro qua cepit circiter mille libras. Simon de Montfort prepares for his crusade, 1 April. He sells his wood at Leicester.

De dissensione orta inter cives Oxoniæ et scholares.

Tempore quoque eodem, orta est gravis dissensio inter scholares Oxoniæ et cives, unde multi eorum ³ ab Quarrels between the scholars and

¹ *suum*] om. C.

² *Tunc . . libras*] In the margin in B.

³ *eorum*] illorum, C.

Cambridge University Press

978-1-108-04902-3 - Chronica Majora, Volume 4: A.D. 1240 to A.D. 1247

Matthew Paris Edited by Henry Richards Luard

Excerpt

[More information](#)

8 MATTHÆI PARIENSIS CHRONICA MAJORA.

A.D. 1240. illa civitate usque ad Cantebruge mansionem trans-
 townsmen tulerunt; ubi quasdam libertates a rege contra bur-
 at Oxford. genses scholares¹ sunt adepti, et inde cartam regis
 Many stu- optinuerunt.
 dents go to
 Cambridge.

Quomodo quidam Caurisini jussi sunt abire.

The Caur- Temporibus sub eisdem oculi regis aperti sunt, et
 sins ban- Caurinis, præcipue Senonensibus, terram suam inter-
 ished, but dixit, qui terram suam mundissimam iniquis exac-
 the greater tionibus palliatæ usuræ macularunt. Ipsi autem mo-
 number leste ferentes et dolentes tales se pascuas amissuros,
 conceal tionibus palliatæ usuræ macularunt. Ipsi autem mo-
 themselves leste ferentes et dolentes tales se pascuas amissuros,
 in Eng- data pecunia, quæ nimis solet impios justificare, adhuc
 land. pro magna parte latuerunt.

Quomodo² infirmato et postea mortuo Leolino patre filii sui inimici ad invicem facti sunt.

Death of Anno eodem, tertio idus Aprilis, scilicet die sancti
 Llewellyn Guthlaci, princeps Northwalliæ Leolinus, cum edomito
 ap-Jor- Griffino, qui jam calcaneum [sustulerat] ut guerram
 werth, moveret, terram Walliæ eum contingentem pacificasset,
 11 April. viam universæ carnis est ingressus. Quo mortuo,
 David, cui pater Walliam pro hæreditate, consentiente
 Griffino fratre primogenito, habendam decreverat, fra-
 His son trem suum jam dictum Griffinum ad quoddam con-
 Griffith cili- cilium in dolo vocavit, in quo, ut asseruit, formam inter
 captured eos provideret communi assensu utrique fratrum
 and im- convenientem pacis et fœderis fraterni; ad quod sub
 prisoned by David. ductu episcopi de Bangor R[icardi] et aliorum mag-
 norum virorum cum pacificus pervenisset, David, fra-
 ternitatis oblitus simul et fidei, ipsum capi præcepit; et
 invitis ac reclamantibus ductoribus, carcerali custodiæ
 jussit mancipari.

¹ *scholares*] om. C.² In the margin there is a drawing of "Leolinus moriens," and

"Griffinus" and "David" looking on.

*Quomodo rex fecit cives Londonienses et multos alios A.D. 1240.
jurare fidelitatem Ædwardo filio suo.*

Per idem quoque tempus, rex cives Londonienses et Fealty
 Quinque Portuum custodes et multos alios fecit jurare sworn to
 fidelitatem et ligantiam Ædwardo primogenito suo. Edward.
 Percrebuerunt enim illo tempore rumores in Anglia
 quod Daci disponebant ipsam¹ hostiliter invadere. Quod False re-
 tamen nihil aliud erat, nisi quod, navibus oneratis port of a
 hominibus utriusque sexus, terras a Tartaris vastatas Danish
 disposerunt colere et inhabitare et populis restaurare. invasion.

*Quomodo data pecunia absolvebatur quicumque voluit
a voto crucis.*

Eisdemque² temporibus inceperunt³ ipsi Prædicatores The Do-
 fratres et Minores, et alii viri literati, præcipue theo- minicans
 logi, cruce signatos absolvere a voto suo, accepta tamen and Fran-
 pecunia quanta sufficere videbatur unicuique ad via- ciscans sell
 ticum ultramarinum. Et factum est in⁴ populo scan- absolutions
 dalum cum scismate. Absurdum enim videbatur etiam from the
 simplicibus, quam diversis muscipulis simplicem Dei crusading
 populum substantia sua moliebatur Romana curia pri- vow.
 vare, nihil petens nisi aurum et argentum.

*Quomodo extorserit Papa quintam partem bonorum
suorum ab alienigenis in Anglia beneficiatis.*

Proposuit etiam dominus Papa eodem tempore et The Pope
 dignum censuit extorquere quintam partem bonorum, extorts a
 in redditibus ultramarinorum clericorum beneficiatorum fifth from
 in Anglia, ad ingerendum gravamen imperatori, quem the foreign-
 undique pericula inimicorum cingebant, quos Papa per ners bene-
 pecuniam ab Anglia collectam et extortam sustentabat. ficed in
 Nec desinebat interim omnes, qui eidem imperatori England.

¹ ipsam] eam, C.² Eisdemque] Eisdem quoque, C.³ inceperunt] acceperunt, B.⁴ in] om. C.

10 MATTHÆI PARIENSIS CHRONICA MAJORA.

- A.D. 1240. fidelitate tenebantur, absolvere, et induratum est odium horribile, diatim suscipiens incrementum. Dicebant etiam regi sui fideles; "Domine princeps nominatissime, quare permittitis Angliam fieri in prædam et desolationem transeuntium, quasi vineam sine maceria omni¹ communem viatori, ab apris exterminandam; cum habeas efficax privilegium, ut non fiant tales in regno isto exactiones, nec sit dignus privilegio qui eo concesso abutatur?" Quibus talia persuadentibus, ait; "Nec volo nec audeo domino Papæ in aliquibus contradicere." Et facta est in populis desperatio nimis deploranda.
- Ps. lxxix. 13, 14.
- The king will not oppose the Pope.

De perturbatione aeris.

- Violent wind, 8 March.
- In crastino vero sanctarum Perpetuæ et Felicitatis ventus supra modum validus et violentus totum aera perturbavit, qui inter cætera obstupenda quendam lapidem, quem homo fortis a terra vix levaret, procul ultra ecclesiam a quodam pinnaculo transportaret.

Quomodo legatus nitebatur inclinare corda episcoporum ad solvendam quintam partem bonorum.

- f. 132 b.
- Meeting of prelates and others at Reading.
- The legate demands a fifth part of their goods for the Pope's
- Ejusdem anni spatio, convenerunt apud Radingum omnes Angliæ archiepiscopi, episcopi et majores abbates et quidam magnates regni, Papale mandatum a domino legato explicandum audituri. Quo cum pervenissent, legatus, facto prolixo sermone, ut sibi corda audientium inclinaret, tandem varias pressuras, quas pro justitia ecclesiæ sustinuit dominus Papa, sustinendo insultus Fretherici dicti imperatoris, omnibus patefecit. Exigebat igitur instanter ex parte ipsius Papæ quintam partem bonorum suorum, quibus suffultus injurias tam validi inimici valeret propulsare. Cui, inuito consilio, responderunt episcopi, quod nullo modo tam importabile

¹ omni] omnem, B.